

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė apie pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos saugumo nuo nusikalstamumo statistikos

(2011/C 343/01)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 7 ir 8 straipsnius,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾,

atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių asmenų duomenų judėjimo ⁽²⁾, ypač į jo 28 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdamas į prašymą pateikti nuomonę pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalį,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. ĮVADAS

I.1. EDAPP konsultacija

1. 2011 m. birželio 8 d. Komisija priėmė Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos saugumo nuo nusikalstamumo statistikos pasiūlymą ⁽³⁾ (toliau – pasiūlymas). Tą pačią dieną pasiūlymas buvo nusiųstas EDAPP konsultacijai.
2. EDAPP palankiai vertina tai, kad su juo pasikonsultuota pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalį, ir tai, kad pasiūlymo preambulėje pateikta nuoroda į šią nuomonę.
3. EDAPP palankiai vertina ir tai, kad anksčiau jam buvo suteikta galimybė pateikti neoficialias pastabas dėl pasiūlymo projekto.

I.2. Pasiūlymo tikslai ir taikymo sritis

4. Pasiūlymu Europos Sąjungoje siekiama įgyvendinti naują saugumo nuo nusikalstamumo apklausą ⁽⁴⁾. Renkant, kaupiant, tvarkant ir perduodant suderintus Europos duomenis, juo bus nustatyta bendra palyginamų statistinių duomenų gavimo sistema.

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

⁽³⁾ COM(2011) 335 galutinis.

⁽⁴⁾ Įvykdyti pasiūlymo reikalavimus valstybėms narėms taip pat leidžiama pakeičiant esamas nacionalines apklausas.

5. Tvarkytinų duomenų kategorijos išsamiai aprašytos pasiūlymo I priede, kuriame taip pat pateikti išsamūs klausimai dėl apklausos respondentų socialinių ir demografinių aplinkybių, galimų seksualinės ir fizinės prievartos incidentų, nuo kurių jie galėjo nukentėti, jų saugumo jausmo ir požiūrio į prevencines teisėsaugos bei saugumo priemones.
6. Pasiūlyme reglamentuojamas konfidencialių duomenų perdavimas iš valstybių narių Komisijai (Eurostatui) bei duomenų sklaida ir galimybė su jais susipažinti moksliniais tikslais. Praktiniai dalykai, susiję su duomenų kodavimo sistema ir keitimusi mikroduomenimis, bus reglamentuoti įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.

I.3. EDAPP nuomonės tikslas

7. Šioje nuomonėje bus analizuojami pasiūlymo aspektai, susiję su asmens duomenų tvarkymu. Ji paremta dviem ankstesnėmis EDAPP nuomonėmis šioje srityje, atitinkamai susijusiomis su Reglamentu (EB) Nr. 223/2009, kuriame numatyta Europos statistinių duomenų gavimo pamatinė sistema ⁽¹⁾, ir Reglamentu (EB) Nr. 1338/2008 dėl statistikos apie sveikatą ir saugą darbe ⁽²⁾.
8. Nuomonėje taip pat remiamasi Reglamentu (EB) Nr. 831/2002 dėl teisės naudotis konfidencialiais duomenimis mokslo reikmėms ⁽³⁾, kuris dabar persvarstomas. EDAPP palankiai vertintų tai, jeigu šiuo klausimu su juo būtų pasikonsultuota. Šioje nuomonėje pateikiamos nuorodos į Reglamentą (EB) Nr. 831/2002 neturi įtakos šiuo atžvilgiu pateiktinoms EDAPP konsultacijoms.

II. PASIŪLYMO ANALIZĖ

II.1. Įvadinės pastabos

9. EDAPP žino, kaip svarbu yra rengti, gauti ir platinti statistinius duomenis, kaip jau ne kartą yra nurodęs anksčiau ⁽⁴⁾. Tačiau jam kelia rūpestį grėsmė, kad gali būti nustatyta duomenų subjektų tapatybė, ir tai, kad yra tvarkomi neskelbtini duomenys, pvz., susiję su sveikata, lytiniu gyvenimu ir nusikalčiamais.
10. EDAPP palankiai vertina tai, kad pasiūlymo 6 ir 7 konstatuojamosiose dalyse minima asmens teisių ir laisvių tvarkant asmens duomenis apsauga, tačiau apgailestauja, kad kartu su pasiūlymu pateiktame poveikio vertinime nenurodytas galimas pasiūlymo poveikis privatumui ir duomenų apsaugai.
11. Šioje nuomonėje aptariama galimybė nustatyti duomenų subjektų tapatybę iš statistinių duomenų ir pagal pasiūlymą (II.2 dalis) bei duomenų apsaugos sistemos taikytinumas (II.3 dalis). Paskui II.4 dalyje analizuojamas neskelbtinų duomenų tvarkymas. Nuomonės II.5 dalyje daugiausia dėmesio skiriama saugumo garantijoms ir nuasmeninimui, o II.6 dalyje galiausiai analizuojama duomenų subjektams teiktina informacija.

II.2. Galimybė nustatyti duomenų subjektų tapatybę

12. Asmens duomenys Direktyvos 95/46/EB 2 straipsnio a punkte ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 2 straipsnio a punkte apibrėžiami kaip bet kokia informacija, susijusi su fiziniu asmeniu, kurio tapatybė yra arba gali būti nustatyta („duomenų subjektas“). Tapatybė gali būti nustatoma tiesiogiai, pvz., pagal vardą ir pavardę, arba netiesiogiai, pvz., pagal asmens kodą arba kitus veiksnius. Todėl jeigu yra galimybė nustatyti fizinių asmenų tapatybę, atitinkami duomenys laikomi asmens duomenimis ir todėl taikytini duomenų apsaugos teisės aktai.

⁽¹⁾ Žr. EDAPP nuomonę dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos statistikos pasiūlymo, OL C 308, 2008 12 3, p. 1 (galima rasti http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2008/08-05-20_Statistics_LT.pdf), ir 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos (OL L 87, 2009 3 31, p. 164).

⁽²⁾ Žr. EDAPP nuomonę dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Bendrijos statistikos apie visuomenės sveikatą ir darbuotojų sveikatą bei saugą, OL C 295, 2007 12 7, p. 1 (galima rasti http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2007/07-09-05_Statistics_health_data_LT.pdf), ir 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1338/2008 dėl Bendrijos statistikos apie visuomenės sveikatą ir sveikatą bei saugą darbe (OL L 354, 2008 12 31, p. 70).

⁽³⁾ 2002 m. gegužės 17 d. Reglamentas (EB) Nr. 831/2002 dėl teisės naudotis konfidencialiais duomenimis mokslo reikmėms, įgyvendinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos (OL L 133, 2002 5 18, p. 7).

⁽⁴⁾ Minėta EDAPP nuomonė dėl statistikos.

13. Statistikos srityje galimybė nustatyti duomenų subjektų tapatybę daugiausia susijusi su mikroduomenimis⁽¹⁾, kuriuos sudaro informacija apie atskirus statistinius vienetus. Nors tyrėjai, politikai ir kiti naudotojai gali reikalauti galimybės susipažinti su kuo išsamesniais mikroduomenimis, kad pagerintų savo mokslinių tyrimų kokybę ir padidintų lankstumą, respondentams reikia garantijų, kad jų asmens duomenys bus saugomi, visų pirma jeigu apklausos susijusios su neskelbtiniais dalykais, pvz., kaip šiame pasiūlyme. Susirūpinimas dėl asmens duomenų apsaugos taip pat kyla persvarstant Reglamentą (EB) Nr. 831/2002⁽²⁾.
14. Kalbant apie galimybę nustatyti duomenų subjektų tapatybę, ES teisės aktuose dėl statistikos yra svarbios dvi skirtingos sąvokos: „konfidencialūs duomenys“ ir „anonimiški duomenys“. Pagal Reglamentą (EB) Nr. 223/2009 duomenys, pagal kuriuos galima „tiesiogiai arba netiesiogiai identifikuoti“ statistinius vienetus (tai gali būti fiziniai asmenys, namų ūkiai, ūkio subjektai ar kitos įmonės), laikomi konfidencialiais duomenimis⁽³⁾ ir todėl jiems taikomas statistinių duomenų konfidencialumas⁽⁴⁾. Tačiau Reglamente (EB) Nr. 831/2002 konfidencialūs duomenys apibrėžiami kaip duomenys, „leidžiantys tik netiesiogiai identifikuoti atitinkamus statistinius vienetus“. Kaip ir pasiūlyme, statistiniai vienetai reiškia fizinius asmenis (ir namų ūkius)⁽⁵⁾, šiuo atveju konfidencialūs duomenys apima asmens duomenis, todėl duomenų apsaugos teisės aktai bus taikomi nepaisant to, ar iš duomenų galima tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti tapatybę.
15. Sąvoka „anonimiški duomenys“ minėtuose dviejuose reglamentuose apibrėžiama taip pat šiek tiek skirtingai. Nors Reglamente (EB) Nr. 831/2002 „anonimizuotieji mikroduomenys“ apibūdinti kaip atskiri statistiniai įrašai, kurių identifikavimo rizika yra „sumažinta“⁽⁶⁾, pagal Reglamento (EB) Nr. 223/2009 19 straipsnį „nuasmeninti įrašai“ – tai įrašai, „parengti taip, kad nebūtų galima tiesiogiai arba netiesiogiai identifikuoti statistinio vieneto atsižvelgiant į visas tinkamas priemones, kuriomis gali pagrįstai naudotis trečioji šalis“⁽⁷⁾. Ši apibrėžtis panaši į Direktyvos 95/46/EB 26 konstatuojamojoje dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 8 konstatuojamojoje dalyje pateiktą apibrėžtį, pagal kurią asmens duomenys yra „nuasmeninti“, jeigu iš jų „nebegalima“ nustatyti duomenų subjekto tapatybės, atsižvelgiant į „visas priemones, kurias minėto asmens tapatybei nustatyti gali naudoti duomenų valdytojas ar bet kuris kitas asmuo“⁽⁸⁾.
- (1) Pasiūlyme apibrėžiami kaip „individualūs statistiniai įrašai“, o Eurostato sąvokų ir apibrėžčių duomenų bazėje – kaip „nesujungti atskirus vienetus apibūdinantys pastebėjimai arba matavimai. Mikroduomenų rinkinys – tai apklausos ar kito duomenų rinkimo atvejo rezultatas, gautas atlikus redagavimą ir įvertinimą vieneto lygmeniu bei galimos atitikties su kitais vieneto lygmens duomenimis nustatymą. Jais vieneto lygmens duomenys sutvarkomi taip, kad būtų galima nustatyti atskirų vienetų ir juos apibūdinančių požymių tarpusavio ryšį, kad duomenis būtų galima sujungti visomis formomis“ (Eurostato sąvokų ir apibrėžčių duomenų bazė http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=DSP_GLOSSARY_NOM_DTL_VIEW&StrNom=CODED2&StrLanguageCode=EN&IntKey=22564850&RdoSearch=BEGIN&TxtSearch=microdata&CboTheme=&IntCurrentPage=1, paskutinį kartą žiūrėta 2011 8 17).
- (2) Svarbiausi valstybės narėms rūpimi klausimai, susiję su Reglamentu (EB) Nr. 831/2002 persvarstymu, apima „duomenų apsaugos užtikrinimą, poveikio konfidencialumui lygį, duomenų nuosavybės ir prieigos kontrolės klausimą“ (Eurostatas, Europos statistinės sistemos komiteto 8-ojo posėdžio ir 2011 2 10 66-osios EEE konferencijos ataskaitos santrauka, galima rasti [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/comitologie/info/2011/CMTD\(2011\)0018/COM-AC_DI\(2011\)S013045-01_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/comitologie/info/2011/CMTD(2011)0018/COM-AC_DI(2011)S013045-01_EN.pdf), paskutinį kartą žiūrėta 2011 8 17).
- (3) Žr. Reglamento (EB) Nr. 223/2009 3 straipsnio 7 dalį.
- (4) Reglamentuojama Reglamento (EB) Nr. 223/2009 2 straipsnio 1 dalies e punkte ir V skyriuje ir Reglamente (EB) Nr. 831/2002.
- (5) Žr. pasiūlymo 1 straipsnį.
- (6) Reglamento (EB) Nr. 831/2002 2 straipsnis.
- (7) Reglamento (EB) Nr. 223/2009 19 straipsnis.
- (8) Remiantis 29 straipsnio darbo grupės nuomone, kriterijus „visos priemonės, kurios gali būti pagrįstai panaudotos“ turėtų apimti visus susijusius veiksmus, kaip antai „identifikavimo procedūros sąnaudas, <...> numatomą tikslą, tvarkymo organizavimo būdą, naudą, kurią tikisi gauti duomenų valdytojas, susijusius asmenų interesus, taip pat organizacinių trūkumų grėsmę (pvz., konfidencialumo pareigos pažeidimo) ir techninius gedimus“. Pasirinkta nuasmeninimo technika taip pat turėtų būti pritaikyta prie technologinių pokyčių, kad ateityje būtų galima nustatyti duomenų subjekto tapatybę (29 straipsnio darbo grupė, Nuomonė 4/2007 dėl asmens duomenų sąvokos, 2007 m. birželio 20 d. (WP 136), p. 15, galima rasti http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_lt.pdf, paskutinį kartą žiūrėta 2011 8 17).

16. Todėl nuasmeninus mikroduomenis, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 223/2009 19 straipsnyje, kuris šiam pasiūlymui būtų taikomas tik jeigu mikroduomenys būtų paskelbti viešai, duomenys nebebūtų laikomi asmens duomenimis ir Direktyvos 95/46/EB bei Reglamento (EB) Nr. 45/2001 nuostatos nebūtų taikomos.
17. Tačiau duomenys, kurie laikomi nuasmenintais pagal Reglamentą (EB) Nr. 831/2002, negali būti nuasmeninti pagal Direktyvą 95/46/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 45/2001, nes gali išlikti tapatybės nustatymo grėsmė, todėl jiems bus taikomi duomenų apsaugos teisės aktai. Šiame pasiūlyme nuasmeninimo apibrėžtis bus taikoma išleistiems mikroduomenų rinkiniams, jeigu į Reglamento (EB) Nr. 931/2002 6 straipsnio sąrašą paskui būtų įtraukta atitinkama apklausa.

II.3. Direktyvos 95/46/EB ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 taikytinumas

II.3.1. Duomenų rinkimas

18. Pasiūlymo tikslas – nustatyti bendrą „Europos saugumo nuo nusikalstamumo statistikos rengimo sistemą, pagal kurią valstybės narės renka, rengia, apdoroja ir perduoda <...>“⁽¹⁾ palyginamus nusikalstamumo ir saugumo duomenis.
19. Duomenis rinks valstybės narės ir juos perduos Eurostatui, o šis juos platins ir pateiks tyrėjams. Nors pasiūlyme nereglamentuojama, kaip valstybės narės rinks šiuos duomenis, jame nurodyta, kokius duomenis reikia perduoti Eurostatui. Todėl klausimus, kurie respondentams bus pateikiami apklausoje, nulems duomenų, kuriuos valstybėms narėms reikės perduoti Eurostatui, kategorijos, nustatytos pasiūlymo I priede.
20. I priedo 6 punkte aiškiai nurodyta „respondento identifikacija“. Be to, vienas iš apklausos klausimų, susijusių su partnerio ir ne partnerio naudotu fiziniu smurtu, yra „kas tai padarė“ (I priedo 7 punkto 1 papunktis). Jeigu į šiuos klausimus bus atsakyta nurodant vardą ir pavardę, duomenys bus susiję su asmenimis, kurių tapatybė nustatyta *tiesiogiai*.
21. EDAPP žino, kad šių klausimų tikslas – ne sužinoti respondento ir agresoriaus vardą ir pavardę, bet tikriausiai priskirti respondentui kodą arba prašyti konkrečiai apibūdinti tariamą agresorių, pvz., nustatyti šeiminio santykio buvimą ir laipsnį. Be to, EDAPP palankiai vertina tai, kad tiesiogiai nustatomi identifikaciniai duomenys neturi būti perduodami Eurostatui, nes pagal pasiūlymo 7 straipsnio 1 dalį prieš tai juos reikia pašalinti. Tačiau EDAPP rekomenduotų I priedo 6 punkte ir 7 punkto 1 papunktyje pakeisti šių kintamųjų aprašymą, siekiant patikslinti, kokios konkrečios informacijos reikalaujama, ir neleisti, kad valstybės narės be reikalo rinktų šiuos identifikacinius duomenis.
22. Net nesant tiesioginių identifikatorių, iš surinktų duomenų tikriausiai vis tiek bus galima tapatybę nustatyti *netiesiogiai*, „pagal identifikacinį numerį“ arba, kadangi apklausoje apgalvotai prašoma užpildyti daug įvairių duomenų laukų, pagal „vieną ar kelis asmeniui būdingus fizinio, fiziologinio, protinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymius“⁽²⁾. Todėl valstybių narių atliekamam asmens duomenų tvarkymui taikoma nacionalinė teisė, kuria įgyvendinama Direktyva 95/46/EB.
23. Šiuo požiūriu EDAPP norėtų pabrėžti, kad būna unikalių ar retų derinių, kai iš įvairių informacijos vienetų derinio duomenų subjektus galima atskirti nuo kitų subjektų ir taip nustatyti jų tapatybę, kaip tai pažymėjo 29 straipsnio darbo grupė⁽³⁾.

⁽¹⁾ Žr. pasiūlymo 1 straipsnį.

⁽²⁾ Direktyvos 95/46/EB 2 straipsnio a punktas ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 2 straipsnio a punktas.

⁽³⁾ „Tam tikrų duomenų pagal kategoriją (amžius, kilmės regionas ir t. t.) derinys taip pat gali gana daug lemti susidarius tam tikroms aplinkybėms, visų pirma jeigu yra galimybė pasinaudoti tam tikra papildoma informacija. Statistikos srities specialistai plačiai nagrinėjo šį reiškinį, nes jiems visada svarbu nepažeisti konfidencialumo“ (29 straipsnio darbo grupės nuomonė 4/2007 dėl asmens duomenų sąvokos, 2007 m. birželio 20 d. (WP 136), p. 13, galima rasti http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_lt.pdf).

II.3.2. Perdavimas, prieiga ir platinimas

24. Galimybė nustatyti tapatybę išliks perduodant duomenis Eurostatui ir kai su šiais duomenimis susipažįsta tyrėjai, nes, kaip jau nurodyta pirmiau, pasiūlymo 7 straipsnio 1 dalyje ⁽¹⁾ nereikalaujama pašalinti netiesioginių identifikatorių. Be to, 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse iš valstybių narių aiškiai reikalaujama perduoti Eurostatui *konfidencialius* mikroduomenis. Pagal pasiūlymo 9 straipsnio 2 dalį ⁽²⁾ Eurostatas taip pat gali suteikti galimybę susipažinti su *konfidencialiais* duomenimis mokslo tikslais.
25. Kaip aprašyta pirmiau, konfidencialūs duomenys – tai duomenys, iš kurių galima bent netiesiogiai identifikuoti statistinius vienetus, tarp kurių šiuo atveju yra ir fiziniai asmenys. Todėl Eurostatui atliekamas duomenų tvarkymas ir galimybė juos gauti tyrėjams reikš asmens duomenų tvarkymą, kuriam taikomos Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 nuostatos.
26. Dėl platinimo 9 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Eurostatas „platina statistinius saugumo nuo nusikaltamumo duomenis ne vėliau kaip iki 2014 m. gruodžio 31 d.“, tačiau nenurodyti šio platinimo būdai. Jeigu pagal šį pasiūlymą surengta apklausa paskui bus įtraukta į Reglamentas (EB) Nr. 831/2002 6 straipsnio sąrašą, identifikavimo grėsmė bus „sumažinta“ tik prieš perduodant mikroduomenis. Šiuo atveju bus taikomas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001, jeigu dar bus galima nustatyti duomenų subjektų tapatybę.
27. Viešai išplatinus mikroduomenis būtų taikomas Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 19 straipsnis, pagal kurį nuasmeninimo pagal Direktyvą 95/46/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 45/2001 reikalaujama prieš viešojoje rinkmenoje išplatinant atskirus statistinius vienetus. Taip nuasmeninti mikroduomenys nebebus laikomi asmens duomenimis, todėl Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 nebebus taikomas.

II.4. Neskelbtinų duomenų tvarkymas

28. Svarbu pabrėžti, kad nagrinėjami asmens duomenys priskirtini ypatingai duomenų kategorijai, kuriai taikomos griežtesnės Direktyvos 95/46/EB ir Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 taisyklės. Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 1 dalyje ir Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 10 straipsnio 1 dalyje, išskyrus tam tikras griežtas sąlygas, aiškiai draudžiama tvarkyti asmens duomenis, kurie atskleidžia asmens rasinę ir etninę kilmę, politinius, religinius ar filosofinius įsitikinimus, narystę profesinėse sąjungose ir duomenis apie sveikatą ar lytinį gyvenimą, bei ribojamas asmens duomenų, susijusių su nusikaltimais, teistumu ar saugumo priemonėmis, tvarkymas ⁽³⁾.
29. Valstybės narės, be kitų duomenų kategorijų, privalo Eurostatui pateikti duomenis apie esamus ir buvusius santykius; partnerio ir ne partnerio fizinį ir seksualinį smurtą; medicininį gydymą; narkotikų vartojimą; nusikaltimus, respondentų nacionalinę kilmę ir jų tėvus. Šios kategorijos apima duomenis apie sveikatą, lytinį gyvenimą ir nusikaltimus ir galėtų atskleisti etninę kilmę. Toliau pateikiama keletas pavyzdžių.
- Su sveikata susiję duomenys: „ar respondentas buvo sužeistas; ar dėl sužeidimo kreiptasi į medikus“ – 2 dalies 2 punkto 4 papunktyje ir 7 dalies 1 punkte; „ar respondentas turėjo su narkotikais susijusių problemų“ 3 punkte; „ar kas nors <...> sudavė kumščiu <...>, arba spyrė, tempė arba sumušė; <...> smaugė arba degino, grasino ginklu arba peiliu arba jį panaudojo“ 7 punkto 1 papunktyje; ir „ar dabartinis partneris arba buvęs partneris <...> sudavė arba metė kokią nors daiktą“ 7 punkto 3 papunktyje.
- Su lytiniu gyvenimu susiję duomenys: „buvę santykiai; de facto civilinė būklė“ (klausiama papildomai, nors yra klausimas „civilinė būklė“) 5 punkte; „ar kas nors <...> kada nors vertė užsiimti

⁽¹⁾ Ir Reglamentas (EB) Nr. 223/2009 (minėtas), į kurį šiame straipsnyje daroma nuoroda.

⁽²⁾ Ir Reglamentą (EB) Nr. 831/2002 (minėtas), į kurį šiame straipsnyje daroma nuoroda.

⁽³⁾ Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 5 dalis ir Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 10 straipsnio 5 dalis.

nepageidajamais lytiniais santykiais <...> arba užsiimti kita nepageidajama seksualine veikla“ 7 punkto 2 papunktyje; ir „ar respondentas turėjo nepageidajamų lytinių santykių, nes jis bijojo dabartinio arba buvusio partnerio <...> galimų veiksmų“ 7 punkto 4 papunktyje.

— Duomenys, kurie tam tikromis sąlygomis gali atskleisti rasinę arba etninę kilmę: motinos gimimo šalis; tėvo gimimo šalis (klausiama papildomai, nors yra klausimas gimimo šalies) 5 punkte; ir apklausos kalba 6 punkte.

— Duomenys, susiję su įtariamais nusikaltimais ar teistumu: „patirti nusikaltimai (pagal rūšis); su namų ūkiu susiję nusikaltimai; nestandartiniai nusikaltimai“, taip pat ilgas *nusikaltimo aplinkybių* sąrašas (1 ir 2 punktai).

30. Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 2–4 dalyse ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 10 straipsnio 2–4 dalyse numatytos draudimo tvarkyti šias duomenų kategorijas išimtys. Šiuo atveju galėtų būti taikomos Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 4 dalis ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 10 straipsnio 4 dalis, kuriose šiuos duomenis leidžiama tvarkyti dėl „svarbių visuomeninių interesų“. Tačiau šiai išimčiai taikoma sąlyga „tinkamai apsaugotas“ ir ji turi būti „nustatyta įstatyme“⁽¹⁾.
31. Kalbant apie pastarąjį reikalavimą, EDAPP mano, kad reglamente, kuris bus priimtas pagal įprastą teisėkūros procedūrą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 338 straipsnį, bus numatytas tinkamas teisinis tvarkymo pagrindas.
32. Tačiau pasiūlyme nėra pakankamai nurodytas atitinkamas „svarbus visuomeninis interesas“, kuris būtų pagrindas rinkti, perduoti ir platinti tokius išsamius ir neskelbtinus duomenis. Kaip nurodyta pasiūlymo 1 straipsnyje, pasiūlymu siekiama nustatyti „palyginamos Europos saugumo nuo nusikalstamumo statistikos, pagrįstos namų ūkių arba asmenų apklausa, vystymo, rengimo ir platinimo pagrindą“. Nors aiškinamajame memorandume ir preambulėje paaiškinamos atitinkamos politinės aplinkybės, aiškiai nenurodyta konkreti paskirtis ar politiniai tikslai, kurių siekiama tokia statistika. Jie tik iš dalies paminėti prie pasiūlymo pridėtoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje⁽²⁾.
33. Todėl EDAPP rekomenduotų pasiūlymo preambulėje aiškiai nurodyti svarbų visuomeninį interesą, dėl kurio tvarkymas yra pateisinamas, kaip tai padaryta kituose reglamentuose, kuriuose reikalaujama tvarkyti sveikatos duomenis⁽³⁾ ir kuriais numatoma rinkti Europos statistinius duomenis⁽⁴⁾. Tai taip pat svarbu vertinant būtinumą tvarkyti tokias išsamias neskelbtinų duomenų kategorijas, nes toks tvarkymas gali būti perteklinis ir jo negalima laikyti reikalingu, jeigu nėra aiškiai nurodytas tikslas.

⁽¹⁾ Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 4 dalis ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 10 straipsnio 4 dalis.

⁽²⁾ Finansinės teisės akto pasiūlymo pažymos 1.4.3 punkte nurodyta, kad vienas iš pasiūlymo „numatomų rezultatų“ yra „statistiniai duomenys, kuriais remiantis būtų formuojama politika, skirta saugumui remti ir užkirsti kelią nusikalstamumui“ (pasiūlymo p. 23), o pagal 1.5.2 punktą „papildoma ES dalyvavimo nauda“ yra „saugumo nuo nusikalstamumo duomenų, pagal kuriuos formuojama patirtimi pagrįsta politika, palyginamumas ES lygmeniu“.

⁽³⁾ Reglamento (ES) Nr. 1235/2010 dėl farmakologinio budrumo 23 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „visuomenės sveikatos apsauga yra esminės svarbos interesas ir todėl asmens duomenų tvarkymą galima pateisinti, jei duomenys apie sveikatą, pagal kuriuos galima nustatyti asmens tapatybę, tvarkomi tik tada, kai būtina, ir tik tada, kai susijusios šalys vertina šią būtinybę kiekvienu farmakologinio budrumo proceso etapu“ (2010 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1235/2010, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 726/2004, nustatantis Bendrijos leidimų dėl žmonėms skirtų ir veterinarinių vaistų išdavimo ir priežiūros tvarką ir įsteigiančio Europos vaistų agentūrą, nuostatos dėl žmonėms skirtų vaistų farmakologinio budrumo, ir Reglamentas (EB) Nr. 1394/2007 dėl pažangiosios terapijos vaistinių preparatų, OL L 348, 2010 12 31, p. 1)).

⁽⁴⁾ Reglamento (EB) Nr. 1338/2008 (*op. cit.*) 12 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „statistikos reikalavimai, kuriuos lemia Bendrijos veiksmai visuomenės sveikatos srityje, nacionalinių aukštos kokybės, prieinamos ir tvarios sveikatos priežiūros kūrimo strategijų bei Bendrijos sveikatos ir saugos darbe strategija ir reikalavimai, susiję su struktūriniais rodikliais, tvaraus vystymosi rodikliais ir ECHI bei kitais rodiklių rinkiniais, kuriuos būtina sukurti siekiant užtikrinti Bendrijos ir nacionalinės politikos veiksmų bei strategijų visuomenės sveikatos ir sveikatos bei saugos darbe srityse stebėseną, priskiriami svarbiems visuomenės interesams“.

II.5. Saugumo garantijos ir nuasmeninimas

34. Dėl reikalavimo „tinkamai apsaugotas“ EDAPP pažymi nuorodas į Reglamentą (EB) Nr. 223/2009, Reglamentą (EB) Nr. 831/2002 ir Europos statistikos elgesio kodeksą ⁽¹⁾, pagal kuriuos reikalaujama apsaugoti konfidencialius duomenis. Tačiau, kaip EDAPP jau pažymėjo ⁽²⁾, tai, kad duomenys, susiję su fizininiais asmenimis, kurių tapatybę galima tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti, laikomi konfidencialiais duomenimis ir vertinami kaip tokie, savaime neužtikrina, kad šių duomenų tvarkymas visiškai atitiks duomenų apsaugos teisės aktus. Šiuo požiūriu EDAPP palankiai vertina pasiūlymo preambulėje pateiktas nuorodas į Direktyvą 95/46/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 45/2001.
35. Tačiau, atsižvelgdamas į tvarkytinų duomenų neskelbtiną pobūdį ir į tai, kad statistikos tikslus galima pasiekti naudojant nuasmenintus mikroduomenis ⁽³⁾, EDAPP pabrėžia, kad duomenis reikia nuasmeninti kuo greičiau, kaip nurodyta Direktyvoje 95/46/EB ir Reglamente (EB) Nr. 45/2001 ⁽⁴⁾. Jeigu apklausos išsamumo sumetimais prieš perduodant duomenis Eurostatui arba prieš leidžiant tyrėjams su jais susipažinti negalima užtikrinti, kad jie būtų visiškai nuasmeninti, ir jeigu tai yra aiškiai pagrįsta, pasiūlyme turėtų būti bent jau siekiama nuasmeninimo pagal Reglamentą (EB) Nr. 831/2002 (kad identifikavimo grėsmė būtų kuo mažesnė).
36. Konfidencialūs duomenys, šiuo atveju – neskelbtini duomenys, turėtų būti tvarkomi tik jei tai būtina, t. y. jeigu tų pačių mokslinių tikslų negalima pasiekti naudojant mikroduomenis, kurie nuasmeninti, kaip apibrėžta Direktyvoje 95/46/EB ir Reglamente (EB) Nr. 45/2001, arba kurių identifikavimo grėsmė sumažinta pagal Reglamentą (EB) Nr. 831/2002. Visuomenei skelbiami duomenys bet kuriuo atveju turėtų būti nuasmeninti pagal Direktyvą 95/46/EB, Reglamentą (EB) Nr. 45/2001 ir Reglamento (EB) Nr. 223/2009 19 straipsnį.
37. Kol duomenys nebus nuasmeninti pagal Direktyvą 95/46/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 45/2001, jiems turės būti taikomos tinkamos techninės ir organizacinės priemonės, kad būtų užtikrintas jų konfidencialumas ir saugumas, kaip to reikalaujama Direktyvos 95/46/EB 16 ir 17 straipsniuose ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 21 ir 22 straipsniuose. Taikant šias priemones turėtų būti atsižvelgta į tvarkymo keliamą grėsmę ir apsaugotinių duomenų neskelbtiną pobūdį.
38. Be to, Reglamento (EB) Nr. 45/2001 27 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „tvarkymo veiksmus, galinčius kelti konkrečią riziką duomenų subjektų teisėms ir laisvėms dėl jų pobūdžio, jų apimties ar tikslų, iš anksto patikrina Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas“. 27 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad tokią grėsmę kelia asmens duomenų apie „sveikatą“, „įtariamus nusikaltimus“, „nusikaltimus“ „teistumus“ tvarkymas ir todėl reikalinga išankstinė patikra.
39. Kadangi Eurostatas tvarkys ir asmens duomenis, susijusius su minėtomis kategorijomis, turės būti atliekama išankstinė patikra ⁽⁵⁾. Todėl atlikdamas išankstinės patikros procedūrą EDAPP gali pateikti papildomas rekomendacijas ir konkrečias rekomendacijas dėl duomenų apsaugos taisyklių laikymosi.

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės, COM(2005) 217 galutinis, OL C 172, 2005 7 12, p. 22.

⁽²⁾ Minėtos EDAPP nuomonės dėl statistikos.

⁽³⁾ Remiantis Europos statistikos patariamojo komiteto (ESAC) 2010 10 29 posėdžio protokolu, „atrodo, kad pastoviai yra nesusipratimas dėl konfidencialių duomenų sąvokos; akademinis tyrėjus domina nuasmeninti mikroduomenys, jiems nereikia susipažinti su konfidencialiais duomenimis. Todėl siekiama leisti susipažinti su nuasmenintais individualaus lygmens duomenimis“ (ESAC 2010 10 29 posėdžio protokolas, p. 3, galima rasti http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/esac/documents/6th%20ESAC_Minutes.pdf, paskutinį kartą žiūrėta 2011 8 17).

⁽⁴⁾ Žr. šios nuomonės 15 ir 16 punktus.

⁽⁵⁾ Pažymėtina, kad valstybių narių atliekamas duomenų tvarkymas taip pat gali būti iš anksto tikrinamas nacionalinių arba regioninių duomenų apsaugos institucijų pagal nacionalinius duomenų apsaugos teisės aktus, priimtus pagal Direktyvos 95/46/EB 20 straipsnį.

40. Galiausiai pasiūlymo 8 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad praktiniai duomenų kodavimo schemas ir keitimosi mikroduomenimis klausimai bus sureguliuoti įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. EDAPP palankiai vertintų, jeigu į jį būtų kreiptasi konsultacijos dėl tokių praktinių klausimų.

II.6. Duomenų subjektams teiktina informacija

41. EDAPP primena, jog dėl to, kad duomenis iš respondentų tiesiogiai rinkns valstybės narės, bus taikomas Direktyvos 95/46/EB 10 straipsnis. Todėl duomenų subjektams reikės pranešti bent apie savanorišką apklausos pobūdį ir galimybę atsisakyti atsakyti į vieną ar daugiau klausimų; taip pat apie tvarkymo operacijos tikslus, kurių siekiama tvarkant duomenis; duomenų valdytojo tapatybę; tai, kad duomenys bus perduodami Eurostatui, kuris gali suteikti prieigą tyrėjams; taip pat jiems turi būti pranešta apie teises susipažinti su duomenimis, prašyti, kad jie būtų ištaisyti, užblokuoti ir ištrinti; nebent tvarkymui taikomos nacionalinės teisės aktuose numatytos šių teisių išimty.

III. IŠVADOS

42. EDAPP ne kartą yra pripažinęs statistinių duomenų rengimo, gavimo ir platinimo svarbą. Vis dėlto rūpestį EDAPP kelia neskelbtinų duomenų tvarkymas šios konkrečios apklausos atveju ir galimybė nustatyti nukentėjusiųjų bei fizinio ir seksualinio smurto agresorių tapatybę. Todėl visų pirma jis rekomenduoja:

- Kintamųjų „respondento tapatybės nustatymas“ ir „kas tai padarė“ aprašymą reikėtų pakoreguoti, kad būtų išvengta nereikalingo *tiesioginio* duomenų subjektų identifikavimo. Be to, kad būtų išvengta *netiesioginio* identifikavimo, EDAPP taip pat rekomenduoja kuo greičiau nuasmeninti mikroduomenis, kaip nurodyta Direktyvos 95/46/EB 26 konstatuojamojoje dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 8 konstatuojamojoje dalyje (jokios identifikavimo galimybės, atsižvelgiant į visas priemones, kurios gali būti pagrįstai naudojamos).
- Jeigu apklausos išsamumo sumetimais prieš perduodant duomenis Eurostatui arba prieš leidžiant tyrėjams su jais susipažinti negalima užtikrinti, kad jie būtų nuasmeninti pagal Direktyvą 95/46/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 45/2001, gali būti tvarkomi duomenys, kurie yra nuasmeninti pagal Reglamentą (EB) Nr. 831/2002 (kuo mažesnė identifikavimo grėsmė).
- Konfidencialūs duomenys turėtų būti naudojami tik jeigu tai yra būtina, t. y. jeigu tų pačių tikslų negalima pasiekti naudojant nuasmenintus mikroduomenis ir jeigu ši būtinybė pasiūlyme yra aiškiai pagrįsta.
- Tokiais atvejais pasiūlymo tekste reikėtų papildomai patikslinti „svarbų visuomeninį interesą“, dėl kurio tvarkymas yra pateisinamas. Be to, reikėtų užtikrinti, kad visos rinktinų ir tvarkytinų asmens duomenų kategorijos būtų svarbios ir neperteklinės siekiant šio konkretaus tikslo. Viešai skelbiami duomenys bet kuriuo atveju turėtų būti nuasmeninami pagal Direktyvą 95/46/EB, Reglamentą (EB) Nr. 45/2001 ir Reglamento (EB) Nr. 223/2009 19 straipsnį.
- Kol duomenys nenuasmeninti pagal Direktyvą 95/46/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 45/2001, reikėtų įgyvendinti tinkamas technines ir organizacines priemones, kad būtų užtikrintas tvarkomų asmens duomenų konfidencialumas ir saugumas, kaip to reikalaujama Direktyvos 95/46/EB 16 ir 17 straipsniuose ir Reglamento (EB) Nr. 45/2001 21 ir 22 straipsniuose, atsižvelgiant į tvarkymo keliamas grėsmes ir apsaugotinių duomenų neskelbtiną pobūdį. Be to, tvarkymą iš anksto tikrins EDAPP.
- EDAPP primena, kad duomenų subjektams reikės tinkamai pranešti prieš renkant jų duomenis pagal nacionalinius duomenų apsaugos teisės aktus.

-
- Galiausiai EDAPP palankiai vertintų tai, jeigu su juo būtų pasikonsultuota dėl Reglamento (EB) Nr. 831/2002 persvarstymo ir praktinių duomenų kodavimo schemas ir keitimosi mikroduomenimis klausimų, kurie bus sureguliuoti įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.

Priimta Briuselyje 2011 m. rugsėjo 19 d.

Giovanni BUTTARELLI
*Europos duomenų apsaugos priežiūros
pareigūno padėjėjas*
